

DOI 10.4467/12332135KRA.24.018.20794

Działania popularyzacyjne Archiwum Nauki PAN i PAU w 2023 r. oraz w pierwszej połowie 2024 r.

Działalność popularyzacyjna Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności (dalej: Archiwum Nauki) w 2023 r. oraz w pierwszej połowie 2024 r. prowadzona była równie intensywnie co w latach poprzednich. Niniejszy tekst prezentuje wybrane inicjatywy z tego obszaru, podjęte we wskazanym okresie, poczynając od cieszących się dużym zainteresowaniem pokazów i warsztatów, poprzez wystawy oraz konferencje, po współpracę zagraniczną. Nie jest to przegląd chronologiczny minionych wydarzeń ani ich kalendarium – a jedynie próba wskazania, w jakim kierunku nadal rozwija się działalność popularyzatorska w Archiwum Nauki¹.

Kazimierz Konarski, omawiając sytuację archiwów w Polsce, miał kiedyś stwierdzić, że nie ma w naszym języku „słowa bardziej zakurzonego, spleśniałego i tchnącego nudą niż archiwum”². W ostatnich latach wiele zmieniło się w relacjach tych instytucji z użytkownikami. Zasada „otwartych drzwi” czy publiczności archiwów coraz mocniej ugruntowuje ich rolę w szeroko rozumianym społeczeństwie i otoczeniu.

Całokształt działań mających na celu popularyzację zasobu, podejmowanych przez Archiwum Nauki również wpisuje się w tę tendencję, pokazując, jak ważnym partnerem archiwu stały się choćby dla uczelni (w procesie edukacji) czy miasta (pełniąc rolę inicjatora cennych przedsięwzięć naukowo-kulturalnych). Współpraca rozwijana z różnymi podmiotami na rozmaitych polach sprawia, że placówka „przyciąga” uwagę otoczenia, co potwierdza rosnąca z roku na rok popularność lekcji, pokazów czy warsztatów tematycznych, realizowanych w odpowiedzi na prośby i potrzeby studentów z konkretnych kierunków studiów³.

¹ Sprawozdania z działalności popularyzacyjnej Archiwum Nauki są regularnie publikowane na łamach „Krakowskiego Rocznika Archiwalnego”. W ostatnich latach ukazały się m.in. artykuły: Paulina Krzywda, *W trosce o zachowanie pamięci... Działalność popularyzatorska Archiwum Nauki PAN i PAU w latach 2016–2018*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 2018, t. 24, s. 334–342; eadem, *Tworząc skrawek historii... Wybrane inicjatywy z zakresu popularyzacji zasobu Archiwum Nauki PAN i PAU w 2019 r.*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 2019, t. 25, s. 214–223; eadem, *Działalność popularyzatorska Archiwum Nauki PAN i PAU w latach 2020–2022*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 2023, t. 29, s. 246–256.

² Za: Władysław Stępnia, *Koncepcja działania na stanowisku Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych oraz metody jej realizacji*, „Archeion” 2011, t. 112, s. 349.

³ We wskazanym w niniejszym artykule 2023 r. zorganizowano w Archiwum Nauki 28 takich spotkań, a w pierwszej połowie 2024 r. odbyło się ich już 15.

W 2023 r. i w pierwszej połowie 2024 r. wśród uczestników zajęć dominowali studenci Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego. Materiały wzbudziły zainteresowanie zarówno wśród przyszłych nauczycieli historii, antropologów, etnologów, archiwistów, kulturoznawców, jak i edytorów. Pokazom towarzyszyły prezentacje multimedialne, a eksponowane archiwalia pochodziły z różnych zespołów kancelaryjnych oraz spuścizn. Dokumentacja audiowizualna, hellenika, karaimika i judaika w zasobie – to tylko przykładowe tematy, które zrealizowali nasi pracownicy na specjalne życzenie studentów. Przyglądając się bliżej podjętym inicjatywom, warto w tej grupie wydarzeń wyróżnić kilka przykładowych spotkań.

W 2023 r. na wniosek organizatorów – studentów UKEN – Archiwum Nauki objęło patronatem 24. Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki „Archiwa w chimerycznym świecie”. W dniu 31 maja przygotowano dla jego uczestników specjalny pokaz archiwaliów z elementami aktywizującymi, eksponując „osobliwości”, cymelia, rzeczy nietypowe, intrygujące, rzadkie z zasobu instytucji. Prezentowane źródła wzbudziły ciekawość, zmuszając naszych gości do kreatywnego myślenia, a i tak na końcu okazywało się, że przeznaczenie eksponowanych przedmiotów nie zawsze jest tak oczywiste, jak to się pozornie wydaje, możliwości interpretacji dokumentów nieskończone, a warsztat badacza kryje wiele tajemnic... Niestandardowa forma zajęć spotkała się z dużą aprobatą. Nic więc dziwnego, że na stronie wydarzenia na portalu facebook mogliśmy przeczytać taką oto opinię: „Nasi goście z całej Polski byli zachwyceni, zarówno Państwa pokazem jak i serdecznym przyjęciem!”⁴

Poza charakter standardowego pokazu obrazującego różnorodność spuścizn wykraczały także zajęcia dla studentów religioznawstwa, które miały miejsce 26 kwietnia 2023 r. Uczestnicy mogli w ich trakcie zagłębić się w świat afrykańskich zagadek zebranych przez Romana Stopę (1895–1995) podczas jego pobytu w Afryce w 1935 r., zapoznać z sylwetką propagatorki hinduizmu Wandy Dynowskiej (1888–1971) czy filozofią Wincentego Lutosławskiego (1863–1954). Wśród prezentowanych obiektów znalazły się także notatki w języku greckim ze spuścizny Leona Sternbacha (1864–1940) do nieukończonego opracowania pism św. Grzegorza z Nazjanzu, materiały dotyczące Karaimów, zebrane przez Jana Grzegorzewskiego (1850–1922), album fotograficzny z podróży Tadeusza Kowalskiego (1889–1948) po Turcji, rękopis pracy poświęconej filozofii greckiej, spisany przez Seweryna Hammera (1883–1955) czy kopia cyfrowa rękopisu „Historia Molom-tojna obdarzonego mocami magicznymi” ze spuścizny Władysława Kotwicza (1872–1944). Szeroka tematyka oraz mnogość poruszanych wątków ze sfery wartości, idei i wierzeń pokazujących, jak cenny dorobek wypracowały kultury na przestrzeni wieków, stały się źródłem wielu refleksji.

Osobnym tematem są warsztaty tematyczne i specjalistyczne organizowane na życzenie grup. Ta forma popularyzacji nie tylko pozwala na zapoznanie się z historią, działalnością instytucji poprzez samo wyeksponowanie obiektów, ale i na kształtowanie konkretnych umiejętności. W kręgu zainteresowań odwiedzających nas badaczy z różnych dyscyplin

⁴ 24. Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid025Sqnr094BqLpBD8ihNvo67WyiSa5KDVQZ2c2mW9tEddvLw9r5bh1k48mYYU4HNjLl&id=100088756038148 (odczyt: 30.09.2024).

nauki nieprzerwanie pozostają listy. Nic więc dziwnego, że 9 listopada 2023 r. po raz pierwszy odbyły się w Archiwum Nauki warsztaty poświęcone korespondencji, zorganizowane dla studentów edytorstwa na Wydziale Polonistyki UJ – uczestników seminarium magisterskiego prowadzonego przez prof. Macieja Raka. Podczas części teoretycznej słuchacze zaznajomili się z zasadami korzystania z materiałów, rodzajami pomocy archiwalnych, a także aspektami prawnymi dotyczącymi udostępniania oraz rozpowszechniania tego typu dokumentacji. Część praktyczna pozwoliła natomiast na weryfikację umiejętności rozczytania rękopisów wybranych listów językoznawców, orientalistów czy historyków sztuki z archiwów osobistych m.in. Kazimierza Nitscha (1874–1958) i Anieli Gruszczyckiej (1884–1976), Tadeusza Mańkowskiego (1878–1956) czy W. Lutosławskiego. Uzupełnieniem warsztatów był pokaz obiektów ze spuścizn oraz prezentacja edycji źródłowych, wydanych przez Archiwum Nauki bądź na podstawie materiałów z naszego zasobu (23 listopada 2023 r.).

Tradycją stają się już powoli zajęcia organizowane dla studentów antropologii historycznej Instytutu Historii UJ w ramach kursów, prowadzonych przez dr. Kamila Ruszałę: „Doświadczenia I i II wojny światowej – interpretacje kulturowe” w semestrze letnim oraz „Społeczeństwo i kultura nowoczesnej Europy Środkowo-Wschodniej w praktyce badawczej (metody i źródła)” w semestrze zimowym (23 maja i 5 grudnia 2023 r.). Szeroka formuła zajęć pozwoliła na zapoznanie studentów z historią i zasobem naszej instytucji, różnymi rodzajami czy typami dokumentacji. Tego typu zajęcia umożliwiają im wykorzystanie nabytej wiedzy teoretycznej w praktyce poprzez naukę analizy, interpretacji i krytyki źródeł w naturalnym miejscu ich przechowywania, jakim jest archiwum. Tym samym budują i rozwijają warsztat badawczy przyszłych historyków.

Prezentacje materiałów archiwalnych towarzyszą także odbywającym się w naszej instytucji spotkaniom z ludźmi nauki z różnych stron kraju i świata. Takie posiedzenia czy zebrania inspirują, inicjują wymianę myśli, ale przede wszystkim zachęcają do współpracy w ramach wspólnych przedsięwzięć oraz projektów opartych na zasobie.

Szczególne znaczenie mają wizyty specjalistów z dziedziny archiwistyki. Instytucja miała zaszczyt gościć 1 czerwca 2023 r. dr. Pawła Pietrzyka, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, który odwiedził Archiwum Nauki przy okazji swojego pobytu w Krakowie i wziął udział w specjalnym pokazie archiwaliów.

Z kolei 11 maja 2024 r. w naszej jednostce przebywał prof. Yannis Stoyannidis – pracownik Instytutu Archiwistyki, Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Attyki Zachodniej (University of West Attica) w Atenach, który uczestniczył w prezentacji helleników i materiałów dotyczących historii medycyny. Pokłosem tej wizyty był staż, który następnie odbył u nas pan Orestis Kaniamos. Instytucja pozostaje otwarta na zagranicznych badaczy, których wizyty to nie tylko okazja do pochwalenia się zbiorami, możliwość konsultacji językowej czy identyfikacji obiektów, ale także szansa na rozpropagowanie wiedzy na temat placówki, zespołów archiwalnych, twórców spuścizn w szerszym świecie.

Pośród spotkań, które miały miejsce w 2024 r., warto zwrócić uwagę na pokazy dla dyplomatów, których sednem były materiały posiadające wyjątkowe historyczne znaczenie dla dwóch krajów: Mongolii i Węgier. W pierwszym przypadku w Archiwum Nauki gościł JE Ambasador Mongolii w Polsce Dorj Barkhas (6 marca). Prezentacja dokumen-

tów ze spuścizny W. Kotwicza towarzyszyła rozmowie na temat szerszej polsko-mongolskiej współpracy kulturalnej. Z kolei dnia 14 maja w archiwalnych murach została podjęta JE Ambasador Węgier w Polsce dr Orsolya Zsuzsanna Kovács, która zapoznała się z archiwum osobistym Waclawa Felczaka (1916–1993) – historyka, emisariusza z czasów II wojny światowej, orędownika przyjaźni polsko-węgierskiej. Obie wizyty pokazują, że wspomniane zespoły to nie tylko cząstka dziedzictwa narodowego, ale również europejskiego czy wręcz światowego.

Prezentacja archiwaliów, której motywem przewodnim były podróże naukowe, towarzyszyła również obradom międzynarodowej konferencji pt. „Wiedza, doświadczenie, rozrywka. Edukacyjne i kulturowe aspekty podróży z ziem polskich na zachód Europy w dobie nowożytnej i nowoczesnej (do 1939 r.)”, odbywającej się w dniach 23–24 października 2023 r. m.in. w Archiwum Nauki. Nasza placówka była wraz z IH UJ współorganizatorem tego wydarzenia. Pokaz nie tylko stanowił pewne urozmaicenie obrad, ale i ich cenne uzupełnienie. Komplementarność poruszanych tematów, wątków oraz eksponowanych dokumentów stanowiła dowód na jedność nauki, płynność przepływu myśli, nierozzerwalność źródeł i badań.

Obok studentów w archiwalnych murach pojawiają się również uczniowie szkół średnich, np. 21 marca 2023 r. w dwujęzycznych, polsko-angielskich, zajęciach udział wzięli uczestnicy międzynarodowego programu Erasmus Plus z I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu oraz ich goście z La Fuente de San Esteban w Hiszpanii, Portoroż w Słowenii i Lercara Friddi we Włoszech. Archiwum Nauki podczas swojej wyprawy do Krakowa odwiedzili również uczniowie z I Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Jagiełły w Dębicy (21 listopada), którzy mieli niepowtarzalną okazję zapoznać się z sylwetkami wybitnych Polaków, jak choćby Erazm Jerzmanowski (1844–1909) czy Maria Curie (1867–1934).

Ważny akcent na kulturalnej mapie Krakowa stanowią wystawy Archiwum Nauki, a do grona zaprzyjaźnionych uczestników naszych wernisaży wciąż dołączają przedstawiciele kolejnych pokoleń. Rozmaitość w zakresie poruszanej tematyki sprawia, że każdy „znajdzie tutaj coś dla siebie”. W 2023 r. instytucja zorganizowała jedną wystawę własną oraz współorganizowała we współpracy z krakowskimi środowiskami artystycznymi i naukowymi dwie ekspozycje o charakterze odmiennym niż standardowa seria „W służbie nauki”.

Wystawa „Kazimierz Wiśniak teatralny i piwniczny”⁵, poświęcona wybitnemu scenografowi, rysownikowi i współtwórcy „Piwnicy pod Baranami”, została otwarta 24 kwietnia 2023 r. Spotkała się z dużym zainteresowaniem uczestników wydarzenia, wśród których nie zabrakło przedstawicieli krakowskiego środowiska artystycznego. Udostępnione w lokalu Archiwum Nauki barwne, pełne energii prace K. Wiśniaka z lat 1947–2022 pochodziły z prywatnych kolekcji Hieronima Sieńskiego i Macieja Rudego. Projekty kostiumów teatralnych, scenografii, plakaty, ręcznie zdobione karty pocztowe czy słynna szopka z Zagorza – choć stłoczone obok siebie na małej przestrzeni – nie razi-

⁵ Więcej na temat wystawy: Hieronim Sieński, *Kazimierz Wiśniak teatralny i piwniczny – wystawa w Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie*, „Piosenka” 2023, nr 11, s. 169–171, <https://muzeumpiosenki.pl/pliki/publikacje/piosenka%202023-www.pdf> (odczyt: 4.10.2024).

ły przesystem, obrazując bogactwo twórczości jednego człowieka. Dodatkową atrakcją stanowił występ Lidii Bogaczówny. Aktorka odtworzyła rolę Markizy ze sztuki autorstwa K. Wiśniaka pt. *Kadzielnice miłości albo tajemnice parawanu Markizy*. Wystawę zamknięto uroczystym finałem w dniu 4 września. Pochlebne komentarze skierowane do archiwistów wyrażały nadzieję na organizację podobnego przedsięwzięcia w niedalekiej przyszłości.

Zaledwie trzy dni później odbiorcom zaproponowano wydarzenie o odmiennej tematyce, choć także naznaczone rysem artystycznym – 7 września odbył się wernisaż wystawy „Medale medyczne – artefakty kultury”, przygotowanej przez Krakowskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny, prezentującej obiekty z tej niezwyklej dziedziny, jaką jest medalierstwo łączące rzemiosło ze sztukami plastycznymi.

Osoby śledzące inicjatywy wystawiennicze naszej instytucji nie musiały długo czekać na kolejną uroczystość, gdyż już 19 października odbyło się otwarcie ekspozycji „Między Krakowem a Pragą – między dwoma archiwami”, zorganizowanej z okazji 20 lat współpracy z Archiwum Czeskiej Akademii Nauk (od 2006 r. funkcjonującym jako Instytut Masaryka i Archiwum Akademii Nauk Republiki Czeskiej, dalej: MÚA AV ČR). Szczególnym akcentem podczas wernisażu było odczytanie listu, przygotowanego na tę okazję przez ambasadora RP w Pradze dr. Mateusza Gniazdowskiego.

Inną formę popularyzacji zasobu stanowi udział Archiwum Nauki w wystawach przygotowywanych przez podmioty zewnętrzne poprzez wypożyczenia eksponatów lub udostępnianie ich kopii jak w przypadku wydarzenia: „Kazimierz Morawski – vir doctissimus. Patron II Liceum Ogólnokształcącego w Przemysłu w dokumentach archiwalnych”, zorganizowanego przez Archiwum Państwowe w Przemysłu i towarzyszącego konferencji „Aurea prima sata est aetas. Pierwszy nastał wiek złoty”, odbywającej się 16 czerwca 2023 r. w Przemyskiej Bibliotece Publicznej im. Ignacego Krasickiego z udziałem naszych reprezentantów.

Udostępniono także skany na potrzeby biograficznej wystawy posterowej poświęconej prof. W. Felczakowi, zaaranżowanej przez Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie.

Bogactwo zasobu Archiwum Nauki stanowi szerokie pole do eksploracji na płaszczyźnie współpracy zagranicznej oraz krajowej, choćby w postaci wspólnych posiedzeń oraz projektów.

Z okazji wspomnianego już 20-lecia współpracy z MÚA AV ČR, 19 października 2023 r., odbyło się – z udziałem pracowników obu instytucji – kolokwium metodyczne „Archiwista, »jego« spuścizna i jego problemy”, poświęcone procesowi opracowywania spuścizn po uczonych, które dało asumpt do omówienia problemów archiwalnych, wymiany doświadczeń oraz podzielenia się wątpliwościami. Warto dodać, że ze stroną czeską realizowany jest kolejny projekt: „Divided and connected by mountain ridges. Exchange of inspiration and knowledge on the line between Prague and Krakow”, w ramach którego pracownicy Archiwum Nauki prowadzili w Pradze kwerendy.

Konkretnym rezultatem zakończył się pierwszy etap projektu opracowania spuścizny prof. W. Felczaka (a dokładnie zgromadzonej w niej korespondencji), dofinansowany przez Fundację im. Wacława Felczaka w Budapeszcie (Wacław Felczak Alapítvány). Prowadzony jest on pod egidą Polskiej Akademii Umiejętności, a realizowany w Archiwum Nauki,

w którym przechowywane jest archiwum osobiste prof. W. Felczaka. Materiały zostały uporządkowane, zabezpieczone oraz opisane wg standardów archiwalnych. Sporządzono także szczegółowy aneks z indeksem nazwisk. Docelowo planuje się opracowanie całości zespołu, który zawiera maszynopisy prac naukowych uczonego, materiały warsztatowe, biograficzne (w tym fotografie), dokumentację związaną z działalnością naukową czy kolekcję antykomunistycznych wydawnictw podziemnych z lat 80. XX w. Wartość dokumentacyjna tych źródeł wydaje się nie do przecenienia⁶.

Pośród instytucji krajowych, z którymi współpracuje Archiwum Nauki, ważne miejsce zajmuje Archiwum Narodowe w Krakowie. W 2024 r. z inicjatywy Doroty Szymczyk zorganizowało ono obchody Dnia Kobiet (7 marca). Nasza instytucja włączyła się w przygotowanie wydarzenia na zasadzie partnerstwa. Paulina Krzywda wygłosiła wykład pt. „Kobieta oświecona w małym mieście. Ewolucja świadomości kobiet na prowincji końca XIX i pocz. XX wieku na przykładzie związków Bochni z Krakowem”, któremu towarzyszyła prezentacja multimedialna. Temat wykładu w 130. rocznicę warunkowego dopuszczenia trzech kobiet do studiów na UJ nadał wydarzeniu wręcz symboliczne znaczenie. Szczególną niespodzianką był występ artystyczny „Teatru Artystokrackiego”, pod kierunkiem Zofii Sitko (prezes Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej), nawiązujący do kolejnych fal procesu emancypacji. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa „Być kobietą... Portrety kobiet ziemi bocheńskiej w wirze życia i dziejów”, po raz pierwszy prezentowana w Bochni w 2011 r., a oparta na wynikach badań prowadzonych przez Paulinę Krzydę⁷.

Okazji do propagowania wiedzy o Archiwum Nauki i jego zasobie dostarczają również promocje książek, które od stosunkowo niedawna zagościły w naszej jednostce. W 2023 r. w miłej atmosferze zapoznano się z dwiema wyjątkowymi publikacjami. Niezwykle starannie przygotowana pod względem edytorskim książka *Aby ocalić od zapomnienia. Pamiętniki Władysława, Józefa i Marii Skłodowskich*⁸, wydana przez Wydawnictwo Sophia pod patronatem honorowym naszej instytucji, przyciągnęła do Archiwum Nauki szerokie grono zainteresowanych (22 września). W spotkaniu moderowanym przez dr Marzenę Florkowską wzięli udział: dr inż. Piotr Chrzęstowski – potomek rodu Skłodowskich, prof. Tomasz Pospieszny oraz Ewelina Wajs-Baryła. Rodzinna refleksja P. Chrzęstowskiego łączyła się ze spostrzeżeniami badawczymi autorów edycji i pobudzała słuchaczy do dyskusji.

Miesiąc później miała miejsce promocja książki *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)*⁹, autorstwa prof. Tomasza Pudłockiego (25 października). Rozmowę z autorem poprowadziła prof. Maria Stinia, a poruszane wątki, ukazujące wie-

⁶ Szerzej: Maciej Piróg, *Wacław Felczak i jego spuścizna*, „PAUza Akademicka” z 11 stycznia 2024, nr 671, s. 3, http://pauza.krakow.pl/671_2024.pdf (odczyt: 7.10.2024).

⁷ Szerzej: Paulina Krzywda, *Wokół problematyki wystawy „Kobiety ziemi bocheńskiej w wirze życia i dziejów”*, „Rocznik Przemyski” 2013, t. 49, z. 3, s. 97–124. Recenzja wystawy zob. Stanisław Kobiela, *Być kobietą... Portrety kobiet w wirze życia i dziejów*, „Wiadomości Bocheńskie” 2011, s. 33–35.

⁸ *Aby ocalić od zapomnienia. Pamiętniki Władysława, Józefa i Marii Skłodowskich*, red. Tomasz Pospieszny, Ewelina Wajs-Baryła, Warszawa 2023.

⁹ Tomasz Pudłocki, *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)*, Rzeszów–Warszawa 2023.

lowymiarową sylwetkę tytułowego bohatera, zachęciły publiczność do zadawania pytań, po raz kolejny pokazując, z jaką sympatią odbiorców spotykają się kameralne spotkania tego typu.

Z kolei w 2024 r., korzystając z gościnności Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, zorganizowano spotkanie promocyjne książki *Per aspera ad astra. Listy Leona Cienkowskiego (1822–1877)*¹⁰. W jego ramach prof. Lubow Żwanko z Państwowego Uniwersytetu Biotechnologicznego w Charkowie wygłosiła wykład pt. „Światy Leona Cienkowskiego” (17 czerwca).

Archiwum Nauki włącza się w szereg przedsięwzięć kulturalno-naukowych nie tylko poprzez patronaty, wypożyczenia obiektów lub ich kopii na wystawy urządzone przez podmioty zewnętrzne, ale również poprzez reprezentację – udział pracowników w wydarzeniach, takich jak choćby jubileusze.

W 2023 r. reprezentanci instytucji pojawili się na obchodach 20-lecia Stowarzyszenia Polonistów (17 czerwca), obchodach 79. rocznicy zdobycia Ankony, zorganizowanych przez Stowarzyszenie „Narębski Point” (18 lipca) oraz 70-leciu powstania Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Pałacu Staszica w Warszawie (1 grudnia).

Uroczystości związane z twórcami przechowywanych w zasobie spuścizn także zobowiązują nas do uczestnictwa w organizowanych wydarzeniach. Przykładowo, z okazji 30. rocznicy śmierci prof. W. Felczaka wysłuchano wystąpień podczas konferencji poświęconej tej niezwyklej postaci, mającej miejsce w IH UJ (13 grudnia).

Wreszcie, nie sposób nie wspomnieć o obecności na konferencjach specjalistycznych. W dniach 26–27 września 2023 r. delegaci jednostki uczestniczyli w Międzynarodowym Forum „Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo. Muzea, biblioteki, archiwa w obliczu zagrożeń”, odbywającym się pod patronatem honorowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glišńskiego oraz Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych dr. Pawła Pietrzyka w Archiwum Narodowym w Krakowie. Wydarzenie obejmowało referaty oraz zajęcia warsztatowe poświęcone zabezpieczeniu obiektów dziedzictwa kulturowego w sytuacjach kryzysowych.

Archiwum Nauki w celu promowania swojej działalności i zasobu prowadzi własną stronę internetową (w 2023 r. zanotowano 26 123 odwiedzin przez 3 728 użytkowników) oraz profil na portalu facebook (w 2023 r. opublikowano 81 postów docierających średnio do 1,5 tys. osób). Niezwykle cenną inicjatywą, w której instytucja bierze udział, jest kolejna już edycja realizowanego od 2014 r. projektu PAUart¹¹. Niezmiennie okazję do promowania archiwaliów stanowią publikacje pracowników Archiwum Nauki – artykuły naukowe i popularnonaukowe, ukazujące się na łamach takich czasopism, jak choćby „Krakowski Rocznik Archiwalny” czy „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”. Ponadto, wszystkie osoby zainteresowane zasobem mogą korzystać z materiałów w Pracowni Naukowej.

Intensywna działalność popularyzacyjna, realizowana przez Archiwum Nauki jako jeden z celów statutowych, pozwala na propagowanie wiedzy o jednostce i jej zbiorach

¹⁰ *Per aspera ad astra. Listy Leona Cienkowskiego (1822–1877)*, red. Lubow Żwanko, Dmytro Kibkało, Toruń 2022.

¹¹ *PAUart. Katalog zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności*, www.pauart.pl (odczyt: 6.10.2024).

w szeroko rozumianym otoczeniu. Różnorodność zespołów umożliwia podjęcie niemal każdego tematu zarówno w formie pokazów, wystaw, jak i innych projektów. Z kolei zabezpieczenie oraz propagowanie artefaktów przeszłości jest niezbędne dla budowania pamięci zbiorowej – lokalnej i globalnej.

Paulina Krzywda
Archiwum Nauki PAN i PAU